

גיליון מקיף לבירורי הלכה ומנהג

אליבא דהלכתא

גיליון רשת כוללי הערב "אליבא דהלכתא" שעל ידי ישיבת "חברת אהבת שלום" רמת בית שמש, הקריה החרדית בית שמש, ביתר עילית, ברנפלד, בית וגן, רוממה, נוה יעקב, רמת שלמה, גאולה, רמת אשכול, גבעת שאול, קרית יובל, בני ברק, רכסים, קרית ספר, נתיבות, חיפה, רמות, אופקים, אשדוד, מעלה אדומים, אלעד, תל ציון, צפת, קרית הרצוג, פרדס כץ

דיני בניין וסתירה

עושי"ע ומשנ"ב סימנים שי"ג - שט"ו

גנדי הלכה

הגאון רבי שבתי אלחנן מהזקנים [דיל ויקיין] זלה"ה

אב"ד קאסאלי שבאיטליה

תשובות וחיידושים מכת"י רבותינו ר"ע

עורך: הרב שלום הלל

בגיליון:

מפתח ענינים מפורט בעמ' קל"ז

פרסום ראשון

שאלת מרן הב"ח ותשובת רבו הגאון החסיד רבי אליהו מני זלה"ה בדין ברכת מעין שבע בליל פסח שחל להיות בשבת

עמ' קל"ט

הגבחת והנמכת טעגעדער בשבת

תשובות ופסקים עמ' ל"ו, נתיבי המנהגים עמ' מ"א, הוראת הלכה עמ' מ"ג, המנהג וטעמו עמ' מ"ה, שיח הלכה עמ' כ"ב, מקור הלכה עמ' ס"ה, ביני עמודי עמ' צ"ז

הכנסת מקל במטאטא בשבת במי שדרכו להכניסו רק קצת מהחוק

ש"ת בהלכה עמ' כ"ב, מקור הלכה עמ' ס"ו

הכנסת וזכיות שנפלה למסגרת בשבת

נתיבי המנהגים עמ' מ"א, הוראת הלכה עמ' מ"ג, שיח הלכה עמ' כ"ב, מקור הלכה עמ' ס"ו, הערות והארות עמ' קכ"ד

הוצאת גליל נייד מהמוט המיוחד לו בשבת

הוראת הלכה עמ' מ"ג, מקור הלכה עמ' ס"ו

דלת שיצאה מצידה, אם מותר להחזירה

מקור הלכה עמ' ס"ב

הוצאת תקע מוחצק

מקור הלכה עמ' ס"ג

פתיחת קופסאות שימורים ובקבוקים בשבת

הגהות הגר"ק עמ' כ"ב, שערי הלכות עמ' כ"ו, תשובות ופסקים עמ' ל"ח, הוראת הלכה עמ' מ"ג, שיח הלכה עמ' כ"ב, מקור הלכה עמ' ע, ביני עמודי עמ' ק"ז ועמ' קט"ו, מכתבים ותגובות עמ' קל"ג

הפרדת גביעי לבן המחוברים יחדיו בשבת

הוראת הלכה עמ' מ"ג, מקור הלכה עמ' ע"ד

הדבקת מנגט או גומי בשבת

הוראת הלכה עמ' מ"ג, שיח הלכה עמ' כ"ב, מקור הלכה עמ' ס"ו

משחקי פלסטלינה בשבת

הוראת הלכה עמ' מ"ג, מקור הלכה עמ' ע"ו

פתיחת הגגון שעל עגלת ילדים בשבת

הוראת הלכה עמ' מ"ג, מקור הלכה עמ' פ"ח, ביני עמודי עמ' קט"ז, הערות והארות עמ' קכ"ו

פרישת טלית על כל הנערים בשמחת תורה

נתיבי המנהגים עמ' מ"ב, הוראת הלכה עמ' מ"ג, שיח הלכה עמ' כ"ב, מקור הלכה עמ' צ"ד, הערות והארות עמ' קכ"ו

פתיחת מטריה בשבת

עין הלכות עמ' י, ונתן הבית עמ' י"ח, הגהות הגר"ק עמ' כ"ב, מקור הלכה עמ' צ"ג, הערות והארות עמ' קכ"ט

רשת כוללי ערב

אליבא דהלכתא

שע"י ישיבת חברת אהבת שלום

גליון זה יוצא לאור לעילוי נשמות הורי הנדיבים החשובים המסייעים והתומכים בהחזקת רשת הכוללים

המורחם

אברהם בן אליהו חרדי ז"ל

נפטר ביום שבת תשס"ב

ויו המוחצות

שרה עליה מוכרת בת שולח וחרדי ז"ל

נפטר ביום שבת תש"ן

הח"ח ר' נחום יואל

בתרומה דייקם יעקב ע"ה

הלפרין

מנע המורחשיל ובעל סדר הדורות

נפטר ביום ח' בכסלו תשס"ו

מורחשיל פריץ

בן מורחשיל שמואל נעם ע"ה גראס

נפטר ביום שבת תשנ"ז

ויו המורחשיל מרת יענטא

בת מורחשיל אשר ע"ה

נפטר ביום יום א' תשס"ד

[ג]. הטור מביא כל דעות והיה אחרון לאחרונים - מהרי"ק שורש יב'.
[ד]. דרך הטור לנקוט רבותא פסול וכשר אליבא דכו"ע אע"ג דהו"ל למנטק רבותא טפי - דרישה הא"ע הל' חליצה [ס"ז] קס"ט אות ה'.
[ה]. לא פליג הטור עם אביו היכא דלא מפרש ליה בהדיא - הר"א ששון סי' קי"ט [קנין]. ואע"ג שרק בח"מ בהקדמה כתב שתופס כדעת אביו אפילו הכי אכילוהו קאי - ברכת אברהם סי' פ"ג.
[ו]. הבקי בטור ובקדמונים יראה שרמזו בקיצור לשונו כל מ"ש תוס' רמב"ם ורא"ש - סמ"ע בהקדמה.
[ז]. כתב שיירי כנה"ג בכללי פוסקים אות כ' [מדבריו הראד"ב בתשובה סי' קי"א יש ללמוד] דאף בפוסקים אמרין סתם ואחר כך מחלוקת אין הלכה כסתם. ואין דעתי כן בפרט בדברי טור וכמ"ש כנה"ג ח"מ סי' קע"ו בהנהגת הטור (ועדיין לא יצא בדפוס). ודרך מוהריב"א הוי אפסא דששמיבא סתם ואח"כ מחלוקת דעתו כסתם - פרח"ח יו"ד [ס"ז] קי"ח סק"א.
[ח]. נמצא בש"ע במחבר והרב שמביאים תחלה סברא א' בסתם ואח"כ סברא אחרת בשם י"א או יש אוסרין או מתירין או יש מי שאומר או יש מי שמתיר או יש מי שחולק או יש חולקים. והטעם הוא מפני שהסברא ראשונה שכתבו בסתם נראה להם עיקר ומייתו סברא אחריא לחלוק כבוד לבעליה [ובהרבה מקומות פשט המנהג כאותה סברא - רמ"ע].¹ זמ"ע בת' צ"ו, וש"ך ליו"ד סי' רמ"ב בהנהגת איסור והיתר. וה"ה בכל שאר פוסקים כמ"ש מהרי"ק שורש ל"ח. ר"ש הלוי בת' לח"מ סי' ל', ומוהרי"ט בא"ח סי' י"א, וה"ח בא"ו ביחוד ע"ד ש"ע, ופר"ח, וגט פשוט וכללים כלה ה'. ומסת"ס כנה"ג שאין [נראה] כן מבין יו"ד סי' פ"א ליי"ד בסי' רמ"ז יו"ד סי' ט"ט סק"ט לית ליה האי כללא שכתב ז"ל. כיון שלא הכריע בשו"ע קי"ל כיש אומרים אלו דספק ברכות להקל וכו'. וקשה אדרבא כיון שלא הכריע מוכח שדעתו סברא ראשונה, ואגב שיטתיה דבעל ט"ז לא דק דהא הסכמת כל אחרונים דהוי הפסק וצריך לברר דלא כט"ז, ורש"י² סי' ט', דרכי משה, ל"ח, עטרת זהב³, שו"ך⁴, רשב"א בתורת הבית⁵, וסמ"א⁶, והלכות גידולת⁷, בעה"ט⁸, וראב"ד⁹, ר"א ש"ך, ור"ן¹⁰, ועיין שיירי כנה"ג סי' רס"ח כנה"ג סק"ג מ"ש ע"ד הב"ח. ויש להוזהר ג"כ בהוראה ששכתב בהגהה דעת החולק על מה שפסק בש"ע בדוכתא שלא נתפשטה ההלכה בדבריה הא' ויש לו דין דלא איתמר והממ"ע תפסוהו לא כמר ולא כמר - בי"ח בפסק הוראה דאיסור והיתר¹¹, ש"ך יו"ד [ס"ז] רמ"ב.
[ט]. טורים חובר אחר שחבר פסקי רא"ש - מעדני מלך [דף] ל"ג.¹² וזמ"ל לסמוך לטור יותר מפסקי הרא"ש.
[י]. לא ימצא דין צ' בעולם שנעשה הפך חבור חטור, כי גם שנמצא שנעשה שלא כדבריו מ"מ תמצא סברא ההיא בספרו - רשד"ם יו"ד [ס"ז] מ"א.
[יא]. כתב מחבר בהקדמה שג' עמודי הוראה הם רי"ף רמב"ם רא"ש, וכשב' מסכימים לדעת א' הלכה כמותם, אם לא במקצת מקומות שכל חכמי ישראל או רובם חולקים על דעת ההוא. אך בעל המפה ומוהרש"ל בהקדמה להממ"ע תפסוהו לרבינו איך פוסק כרי"ף ורמב"ם ורא"ש במקום שכל גדולי ישראל חולקים עליהם, עיי"ש. ויש ליישב בהקדמת מי הגיד לומר לחכמי הקבלה הלכה כפלוגי נגד פלוגי כמו ר"מ ור"י הלכה כרי", וכזה נשאל לחותם יאר תשב' צ"ד והשיב עיי"ש. והובטח המחבר במגיד משימים¹³ לגומר חיבוריו, והודיעו שר"ף ורמב"ם ורא"ש ילמדו עליו וכות בעולם הבא¹⁴. וראה מעבר יבק"פ (פ"א פ"ל), ושלח¹⁵ דף טמ"ז ע"ב. וס"ס נט פשוט, ואירור עיניך בכללים כלה, א"כ כל מה שעשה עשה ברוח הקודש ואין להרהר.
[יב]. עוד כתב¹⁶, ובמקום שא' מג' לא גילה דעתו בדין ההוא וב' אחרים חולקים בדבר, הנה רמב"ם ורשב"א ר"ן ומרדכי וסמ"א לאשר יטו רובן כן בפוסק הלכה. ובמקום שלא גילה שום א' מהג' אלו נפסוק כחכמים המפורסמים. ואם בקצת ארצות נהגו איסור בקצת דברים שאנו נכריע בהפך יחזיקו במנהגם.
[יג]. אע"ג שכתב בית יוסף דאם ב' מג' מסכימים כא' קי"ל כוותיהו, אין יש רבים כדעת יחיד נקטינן כאותם רבים. גלאנטי¹⁷ סי' נר"ן.
[יד]. רמ"א בהקדמה הגהותיו לש"ע תפס נגד מחבר על כי פוסק בתרי דג כנ"ל, עיין כנה"ג לאו"ה בהקדמה. וגם סמ"ע בהקדמה כתב כי עין שמוחבר היה בארץ ישמעאל שכולם נמשכו לרי"ף ורמב"ם על כן נאה לו לילך אחר ב' מאלו, משא"כ לבני אשכנז וצרפת פולין אשר אנו מבני בניהם.
[טו]. בהקדמת דרכי משה כתב שאי אפשר לפסוק דין מתוך הגהת רמ"א בלתי חבורו, והטעם כמ"ש בעל אורח מישור¹⁸ בהקדמה כי מנך בהגהותיו שילמדו תחלה דרכי משה כמו שעשה הב"י בחיבורו ש"ע.
[טז]. צ"ע שגרמ"א אינו מביא דין מפוסקים שהיו קודם לו - אורח מישור בהקדמה. וכזה ראוי לעורר בש"ע.
[יז]. כשמחבר במ"א דעת תוס' יש בכלל רא"ש ומרדכי סמ"א סמ"ק סה"ת ה"מ - שם בהקדמת המחבר.
[יח]. מרגלא לומר בב"י הפוך ביה דכולה ביה, ויש קבלה שכל מה שבאחרונים הוא בב"י, והמורה חייב לעיין בב"י קודם פסק דין. וכיוצא לזה כתב רשד"ם ש"ת חי"ד. וראה בשבח איש הזה

בהקדמה לס' תורת משה להרב אלשיך ובעל כנה"ג בהקדמתו לאו"ה.
[יט]. במקום שנוהגים לפסוק כמשביר, ובפירוש דבריו יש ב' פירושים לב' חתמים, אם הוא דבר איסור נלך כמתמיד, ואי ממון נקטינן כפירוש דהוי קולא לנתבע. ובכללי רמב"ם כתבתי שהיה אין הוא דברי סופרים נקטינן כפירוש המיקל, ובתורה אחר המתמיד, עיי"ש.
[כ]. קי"ל דבאו"ה קבלנו הוראותיו של מר"ן ואין לזוז ממנו. כרם שלמה מ"ד.
[כא]. כשכותב הב"י מורי סתם בשם ריטב"א הדעת נותן שעל הרא"ה קאמר אעפ"י שברוב מקומות אומר מורי הרא"ה או מורי רשב"א - שיירי כנה"ג הל' ציצית הגב"י סי' ח' אות ו' ובכללי פוסקים כ"כ אות מ"ג. ודלא כמקור ברוך ה' ז' דס"ל שהוא הרשב"א. אך קשה שכחורבו כתב שרשב"א ורמב"ן היו רבותיו, ובהל' תפילין פ"ג¹⁹ אומר שרשב"א וריב"ב היו רבותיו²⁰, וכ"מ בשלשלת הקבלה דף כ"ח²¹, ולא זכר שרא"ה היה רבו.
[כב]. כבר קבלנו הוראותיו בכל תפוצותינו. פרח מטה אהרן בש"ת ליב מח"א²² בשם מהראנ"ח.
[כג]. פעמים הגמיה תופס לשון יש אומרים בדין מוסכם בש"ס באין חולק, כדמצינו ביז"ד [ס"ז] קצ"ז²³ (ס' כ"ב) שפסק גבי עד אחד נאמן באיסורין להחריז אבל לו להחמיר, וכתב הא דהיכא דאיכא לברורי שיש לחוש לדבריו בלשון יש אומרים, וש"ס ערוך הוא בקידושין פרק האומר דף ס"ו²⁴ גבי בעל מום ומקוה ע"ש. ועיין ש"ך ס"ק ס"ג [כ"ז]. ונש"ך אה"ע סי' ג"ט בהגיה, ושם בחלקת שוחקן סק"ג). ועיין שו"ל דף מחודש בס"ק כ"ג דהוא דאומר י"א אף על דין המוסכם בש"ס בנדרן א' במקום שהפוסקים למדו כן מכללא דהיינו ולא מפירושא בנדון אחר.
[כד]. דעת דרכי משה מקומות דאע"ג דפוסק כדעת רוב פוסקים להקל אפ"ה פעמים חושש לסברת המיעוט וכותב ויש חולקים, ובפרט אם המיעוט הוא מפוסקים המפורסמים. - גט פשוט בקונטרס הכללים כלה ה'.
[כה]. כלל שגור, הפוסק כפי ש"ע אל יהי ברוך מפני שהוא קיצור ומפתח לבית הגדול²⁵, וראה בהקדמת פנים חדשות²⁶ ולחם חמדות. וי"א²⁷ מפני שחברוהו תלמידי בית יוסף וכל אחד לקט ובין כולם ביהורו וייחסוהו לרוב, ופעמים תראה כי דברים סותרים זה לזה וקשה לזווגם, ולכן אין לפסוק מתוכו. וכ"כ סמ"ע ובית ישראל בהקדמתו כי כונתם היתה שילמדו תחלה בית יוסף ודרכי משה, וכונתם טובה, והאריך שם הרהב גם כ"ל להבוש. ועיין מוהרי" לבית הלוי סי' א', ובשורת מהר"ם מלובלין סי' ק"ב, ובשורת דבר שמואל ת' רנ"א. שו"ת בי"ח סי' פ', בהקדמת לקט הקמח בחלק אה"ע, שו"ת מהרי"ט סי' ס"ו.
מיהו עתה שכונינו למגינים עולת תמיד פרי"ח וחי' ואשלי רברבי ופרי"ח ולה"פ ואפי' רברבי ונחלת צבי ותורת כהנים על ח"מ מותר לפסוק כפירוש אחרי דאות פוסקים אלו כי הם ראו הכל, וכ"כ סמ"ע בהקדמת ספרו עיי"ש פירוש מותר לפסוק כפירוש וכו' כ"ל ש"ה [דף קפ"ז ע"ב לפסוק מתוך משנה אחרי פי' ברטנורה ורמב"ם ות"ט].
[כו]. הש"ך ליו"ד סי' רמ"כ²⁸ כתב שלכך כתב דברי יחיד (רמ"א בהגהה), אולי ימצא כדעת יחיד שאי היחיד יהיה רבים, או שבעל נפש יחמיר לעצמו. עיין כנה"ג מהדורא א' בדרכי פוסקים אות ק"ב, ובמהדורא ב' אות י"ו, והגב"ב או"ח סי' ש"ח, ובשיירי סי' רס"ח בהגב"ב סי' קצ"ו וש"ך סק"ו בהגב"ב וכו"ס תפ"ה בהגב"ב, גם בח"מ בהגב"ב אות ג"ה, ופסק הגי"ל בת' הא"ח סי' קמ"ט דכשיש הוכחה בפוסק שדעתו לפסוק כ"א שאין כלל זה אמור.
[כז]. מדבריו ספר הזכרונות דף כ"ב²⁹ נראה שסובר דלאו דוקא ששכתב סברא ראשונה בסתם אלא אפילו כתב יש מי שאומר נקטינן כסברא ראשונה. וכנה"ג השיג עליו באו"ח [ס"ז] ש"ח דליאת, דאדרבא נקטינן כסברא אחרונה, ולשון אחרון עיקר אף בפוסקים.
[כח]. משיירי כנה"ג בהגב"י סי' ש"ך או"ח סק"ז למדתי דששכתב בש"ע יש מי שאומר וכו' וכו' מתיר או אוסר, דר"ל דאותה סברא יחידאה היא ויש לפסוק כסברא קמייאת. וכתב עוד ואף אם נאמר דהרב ז"ל לא פסקא ליה מלתא וכו' ב' הסברות ואלו הכריע, אין ספק דלא לחנם כתב סברת המחבר כי לומר דהוראה לסמוך על סברא זו ויכל לסמוך עליו, ודע דכשרבינו (או פוסק אחר) כולל בסברא ראשונה דברים אחרים דכ"ע מודו דאין כלל זה אמור. עיין שיירי כנה"ג בהגב"י סי' רס"ח סק"ג ובדרכי פוסקים אות י"ו.
[כט]. אם הובא מחלוקת בב' מקומות בא' כתב סברא א' בסתם ואחרת בשם כ"א, ובמקום אחר היפך הסדר שהסברא שכתב שם בסתם כתבה כאן בשם י"א והסברא שכתב שם בשם י"א כתבה כאן בסתם, אין כלל זה אמור, שיירי כנה"ג סי' הגי"ל סק"ה. ועיין בסי' תפ"ה בהגב"י דאם המחלוקת הוא באיסור דתורה נקטינן כמתמיד ואם דרבנן כדברי המיקל.
[ל]. דרך ש"ע שכל מקום שמוצא דין אחד בפוסק אחד שלא נזכר בשאר הפוסקים לכתוב יש מי שאומר או י"א אעפ"י שלא מצינו חולק עליו, סמ"ע ח"מ סי' י"ו אות ח' וכ"ו אות י"ג ולה"ה אות יו"ד, ובח"מ סי' ע"ט סעיף ב', וכנה"ג יו"ד [ס"ז] ל"ה בהגב"ב אות ע"ה,

ובח"מ סי' כ"ה בהגב"י אות נ"ג, ובשיירי בכללי פוסקים³⁰. ונ"ל דהה"כ כשאר יש מי שכותב כדמוכח ביז"ד [ס"ז] רמ"ב סעיף י"א. ופעמים כתב יש מי שאומר על פוסק שלא היה מפורסם אצלו - כנה"ג יו"ד [ס"ז] ל"ה הגב"י אות ע"ה.
[לא]. דרך ש"ע להשמיט כמה דינים של בית יוסף מפני שלא נמצאם בשאר פוסקים - כנה"ג סי' הגי"ל³¹. וכתב עוד³² דאם תמצא לעצמך שמביא מה שמצא כתוב ולא מביא האחרות, יהיה מפני שאותו דין אינו דין בפני עצמו אלא קאי אמה שכתב לעיל מיניה בשם פוסק מפורסם, וכיון שמביא אותו הדין מביא ג"כ מה שמצא כתוב על דין זה, משא"כ בשאר המ"כ שהם דינים בפני עצמם.
[לב]. כל היכא דסתם להכשיר ואח"כ יש אוסרין, הלכה רוחות לפסוק בטור י"ד כיש אוסרין בהפסד מועט, אך בהפסד מרובה ושעת הדחק כמו סעודת חתנים או ביום ש"ק שאין לו מה יאכל סמינן אסתמא דב"י לקולא - [ה]לק"ט ח"א [ס"ז] רצ"ג. ועיין כללי הנהגת או"ה. כתב עוד שם³³ דכשפוסק כתב דין שיש מקילין ומחמירין והוא כותב דעת המחמירין בלשון זה ויש מחמירין, מלא כתב ויש אוסרין נראה שדעת הפוסק ההוא נוטה עם המחמירין, ושי"ס עיניך להפריש דן כי הוא אמיתי, עכ"ל.
[לג]. כל מקום שהרב פוסק כן בבית יוסף דעתו לפסוק לכל המקומות שניהגו כפי אותו פסק, אבל כל שלא פסק בב"י הלכה אלא כבש"ע דעתו שלא יחוייב אותו הפסק אלא בארץ המערב - שיירי כנה"ג [ס"ז] תצ"ה סק"ה. ונקוט האי כללא בידך.
[לד]. אף בפוסקים כשאומר ר' אומר הוא לחלוק, וכשאומר אמר ר' אלא לפשר או להוסיף - הרח"ש בתשובות השייכות לאה"ע [ס"ז] ל"ח וכנה"ג בכללי פוסקים אות ע"ד.
[לה]. במקום שמוהרי" קארו כתב שלא יעשה כן אלא מי שהוא מפורסם כסידות, משם ראה שקהל ועדה היו נוהגים כן להדיא בזמן אותו חכם אשכנזי בעל התשובה שהביא בבית יוסף - רמ"ע ת"ש ל"ז ועע"ש.
[לו]. ההקדמ שכתב בית יוסף באו"ח סי' ל"ב הוא ר' יוסף הנקדן שהגיה הסמ"ג - שם ס' ל"ח.
[לז]. מדבריו בית יוסף יו"ד [ס"ז] שצ"ו גבי קטן שהגדיל תוך ל' למיתת אביו ואמו מוכח דהלכה נמיקל באבל אף בתלמיד לגבי רבו. אבל ב"ה"ח חולק עליו וס"ל דלא אמרין הכי.
[לח]. חבר שו"ע אחרי בדק הבית - שיירי כנה"ג כללי פוסקים אות נ"ב.
[לט]. כתב עוד³⁴ שמהרמ"א חבר תורת חטאת אחר ס' המפה - לחם חמדות [כתב גיד הנשה] אות צ"ד. ואין נראה כן מרש"ל ביש"ש ובאו"ש שפמה פעמים מזכיר ס' תורת חטאת ולא ס' המפה. וכן לחם חמדות עצמו בפרק אלו טרפות אות רפ"ט כתב שם' תורת חטאת חבר קודם ס' המפה. וכן נראה מדבריו תורת חטאת כלל צ"א בסוף אות י"ג, [ומדברין] ב"ח ביז"ד סוף סי' קכ"ב. והדין עמו שכן מצינו כמה פעמים חזר בו הרב גופיה ממ"ש בתורת חטאת א' הקדמת מחתת יעקב תל"ח תה"ל. ועיין בת' כנה"ג יו"ד סי' קכ"ו.
[מ]. עיין מנחם בהקדמה חזקוני בית יוסף אף מוסקי לנו, או כי שכתבו לפי דעתו הרחבה ומתוך כך ערבב דבריו, או שהניח מלכתוב ביאור מדברים נעלמים בפרט בח"מ, או שלא הקשה כהוגן לבעל הטור, או כי אל דקדק בו יפה, או אגב חורפא לא דק, ע"ש ב' האריך.
[מא]. אע"ג דסח"מ בתראה יש כנגדו אגודה בתראה כמוהו שפסק בהיפך ואין לו להכריע - מהרי"ק שורש קפ"ג. ולמדתי מכאן דהיכא שב' חולקים היו בדור אחד אין בידינו להכריע משום כלל ההלכה ככתבתי.
[מב]. כשהייר"ף ורא"ש שוים פסק דלא כרמב"ם, אבל כשיש אחרים סוברים כרמב"ם כגון בן מיגש פסק כרמב"ם - גלאנטי סי' נ'.
[מג]. חלק או"ח נמסר לכל ולמה חלק יו"ד - באר היטב בהקדמה.
[מד]. מר"ן בהקדמת ספרו אומר שמי שהיה לו ס' בית יוסף יהיו סדורים לפניו כ"ו פוסקים עיי"ש.
[מה]. כתב רמ"א בסוף או"ח³⁵ שרשות נתונה לכל לחפש אחריו רק עיניך בשדה אשר יקצרונו, עכ"ל.
[מו]. ששכותבים המפרשים על ש"ע רבינו הוא מוהרי" קארו, והרב סתם ר"ל רמ"א, ובית יוסף נקרא ג"כ משביר או מן.
[מז]. יש מקומות באיטליה שפוסקים כרמ"א כשאר וכן נוהגין ואין לשנות ובפרט בלוגו - באר עשק³⁶ ומהרמ"ו בתשב' כ"י.
[מח]. דרך הגה"ה לכתוב סברא מוסכמת בשם יש מי שאומר, מפני שהקשה עליו בדרכי משה והניחה בצ"ע, כדמוכח ביז"ד [ס"ז] קצ"ו סעיף ו', וע"ש בש"ך סק"ח.
[מט]. רמ"א כתב ויש מתירין אסברת ש"ע ואין ש' מחלוקת כלל אלא אפ"ה ככו"ע. וראה יו"ד [ס"ז] קע"ג סעיף ט"ז וי"ח, וכ"כ ש"ך סק"ל [קל"ג], וט"ו שם סק"א, וש"ך סי' קע"ז סעיף יו"ד (דין כ"ו). ומתוך כלל זה יתיישבו קושיותיו וקושיות שאר מפרשים אחרונים על כל כיוצא בזה שהעירו על הגהת רמ"א.
[נ]. מצינו שרמ"א ז"ל כותב דין א' אסברת ש"ע לאסור וליה ג"כ ס"ל הכי, ובמקום אחר זכר אותו הדין סתם בשם יש מכשירין, וה"ט משום שכתב כך לפי מנהג המקילין, והדוגמא בש"ך יו"ד סי' ל"ג סק"כ.³⁷

5. ויניציאה ש"יב'. 6. נוסף בין השיטין. 7. שיירי כנה"ג כללים בדרכי הפוסקים, אות י"ו. 8. ים של שלמה חולין פ"ו. 9. יו"ד סי' י"ט אות ד'. 10. דברי חמדות חולין פ"ו אות י"ח. 11. לבוש שם סעיף ה'. 12. שם ס"ק ז'. 13. הארוך, בית א' שער כ"א. 14. עשין ס"ד. 15. סי' ס"ט. 16. יו"ד סי' י"ט. 17. הובא בר"ן חולין כ"ט ע"א. 18. חולין פ"ו סי' י'. 19. חולין כ"ט ע"א. 20. נדפס בראש טור חלק יו"ד. 21. הקדמת מעדני יו"ט הנדפס במסכת ברכות קודם הרא"ש. 22. פרישת בראשית [בהנר"מ ירושלים תש"ך עמ' טז]. 23. שם "אזהרות וחקוקים וסיגים" [עמ' ד']. 24. הקדמת המחבר [בהנר"מ הוצאת אהבת שלום, ירושלים תשנ"ז, עמ' כ"א]. 25. מאשטרדם תנ"ח. 26. מן מהרי" קארו בהקדמת בית יוסף. 27. שו"ת מהר"ם גלאנטי, ויניציאה ש"ס. 28. נדפס סביב דרכי משה להרמ"א, וזולצבאך תנ"ב. 29. רבינו כאן נוקט בפשיטות שבעל עוז הוא הריטב"א, וכדבריו בעל שלשלת הקבלה. אמנם כבר נודע כי ס' מגדל עוז חיברו רבינו שם טוב בן אברהם בן גאון ספרדו, ואינו להריטב"א בעל החידושים. וראה ל"ע החיד"א בספריו שם הגדולים, מערכת ספרים. ערך מגדל עוז. 30. ע"א (מהדור ויניציאה שמי"ו). 31. וע"ש ח"א סי' נ"ז דף קי"ב ע"ה. 32. סעיף ג'. 33. סעיף ג'. 34. עי"ש. 35. הביאו פחד יצחק אות ש' ד"ה שלחן ערוך בש"ס; ושמועתי מרבותינו. 36. ויניציאה ת"א, ד"ה העיר ה'. 37. ראה שו"ת דבר שמואל למהר"ש אבוח"ם סי' ונ"א. 38. בסופו, ד"ה וכו' תוס' שו"ת. 39. הוצאת אה"ת שלום, ירושלים תשס"א, עמ' קכ"ג. 40. אות ל"א. 41. אות ע"ד. 42. שם. 43. שו"ת הקל"ט ש"ה, ד"ה עוד אודיעך. 44. שיירי כנה"ג שם אות נ"א. 45. דפירי קראקא ש"ל, ונשמט בשאר מהדורות. 46. ויניציאה תל"ז. 47. ס"ק ל'.

הרב המגיד מדברנו לקיים המנהגים - מעבר יבק עתר ענו

המנהגים המנהגים ⁴⁸

המנהגים **שהמנהג** **הגיל להביא או"ה** **בכל מקומות ובאן לא**

הביא דבריו - ט"ז ביו"ד ס"י צ"ד סק"ד.

נראה שאין להקל כפסק הש"ע כל היבא שרמ"א הניחו בדרכי

משה ב"צ"ע הכי משמע מט"ו יו"ד ס"א סקכ"ב, וע"ע פרח"ח שם,

מהר"ר פלאק כהן, תלמיד רמ"א ומהרש"ל, וחבר בעל ב"ח.

חבר פרישה ודרישה **וצריך** ללמוד פרישה ואח"כ דרישה, ומי

שאינו לו הסמ"ע נסתרה דרך פרישה ודרישה ממנו, וכבר הוזהרנו

שבכל ספרים שחראה דע בתחלה דרכי הפוסק.